

የዴሞክራሲ ባህላችን ወዴት

ተመስገን ሞቱማ (ከቄራ) 07/07/09

በእንግሊዝ ማህበረሰብና በዴሞክራሲ እሴቶች መካከል እጅጉን የጠበቀ ቁርኝት አለ። ህገወጥ የሆኑ ተግባሮችን ማራመድ፣ ለምሳሌ ያለ ፓስፖርት መንቀሳቀስ ብሎም የታክስ ክፍያን ማጭበርበር አይቻልም። ምክንያቱም ህገወጥነት ያጋጠመው ማንኛውም ግለሰብ ጉዳዩን በቸልተኝነት አያልፈውም እናም ለፖሊስ በስልክ 991 ደውሎ ያሳውቃል። ህግን ማክበር ብቻ ሳይሆን የማስከበርም ግዴታ እንዳለባቸው ያውቃሉ።

እግር ኳስ በህግና በሥርዓት ካልተመራ ትርምስ እንጂ ያማረ ጨዋታ ማየት እንደማይቻል እንግሊዛውያኑ ስለሚያምኑ የጠበቀ የጨዋታ ህግ አላቸው። በጨዋታው ሂደት የሚታዩት ድክመቶች ለማረም ህጉን በየጊዜው እያሻሻሉት ይሄዳሉ። ይህ ተግባራቸው የእንግሊዝን የእግር ኳስ ደረጃ ካሳደጉት ምክንያቶች ውስጥ አንደኛው ይመስለኛል።

የእግር ኳስ ጨዋታ ህግጋት ሳይከበሩ ተጨዋቾች አንዱ ኳሱን በእጅ የሚለጋ ሌላው በእግሩ የሚጠልዝ፣ ጉልበተኛው ተጋጣሚውን እየጠለፈ፣ እየገፈተረ፣ እያስፈራራ የሚጮድ ከሆነ አሁን በዓለም ላይ የምናየውንና የምናፍቀውን እግር ኳስ ልንመለከት አንችልም። አነሳሴ የእንግሊዝ ፕሪሚየር ሊግ ወይም የእግር ኳስ እድገትን ላስቃኛችሁ ሳይሆን እኛን ስለሚመለከተን ስለኢትዮጵያ የዴሞክራሲ ባህል ምን እንደሚመስል ለማየት ነው።

የዴሞክራሲ ባህል ሲባል በድምሩ ዴሞክራሲያዊ አስተሳሰብንና እሴቶችን በህብረተሰብ ማስረጃ ማለት ነው። ይህም ሲባል የዴሞክራሲያዊ ፖለቲካ ጨዋታ ህግጋትን በጥብቅ መገንዘብና መተግበርን ይጨምራል።

የሀገራችን የዲሞክራሲ ባህል እንዲዳብር ከተፈለገ አንዳንድ ተቃዋሚ ፓርቲ ነን ባዮች በቅድሚያ ሊያውቁት የሚገባ ነገር ቢኖር ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች ጥቅማቸውንና ፍላጎታቸውን ያስከብርልናል ብለው በጋራ ያፀደቁትን ህገ መንግስት መቀበልና በእርሱም ላይ ፅኑ እምነት ሊያሳድሩ ይገባል። ሁላችንም ብንሆን ሕገመንግስቱን ማክበር ብቻ ሳይሆን የማስከበርም ግዴታ አለብን። ምክንያቱም ሕገመንግስቱ የብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች የቃል ኪዳን ሰነድ ነውና።

አንዳንድ ተቃዋሚ የፖለቲካ ፓርቲዎች ሕጋዊነትንና በሌላ በኩል ሕገወጥነትን እያጣቀሱ የሚሄዱ ከሆነ የዲሞክራሲ ባህልን ለማጎልበት በሚደረገው ጥረት አስተዋጽኦቸው እምነት ላይ ነው? መገለጫውስ? በተጨማሪም እየታየ ያለው አብዛኞቹ የሀገራችን የተቃዋሚ ፓርቲዎች ለህግ ተገዥ የመሆን አቋም ሲያራምዱ አይስተዋሉም። የህግ ተገዥነታቸው ሁኔታ የውሃውን ሙቀትና ጥልቀት በመሞከር /scenario/ ላይ ያነጣጠረ ነው። አካሄዳቸው እሳትና ውሃው የሚያቃጥልና የሚያሰጥም መሆኑን እያረጋገጡ የመጓዝ አዝማሚያ ይታይበታል። ኢ-ህገመንግስታዊ አካሄዶችን ሲደግፉና ሲያበረታቱ በይፋ ይስተዋላሉ። ሚዲያዎቻቸውም እንዲሁ። ተቃዋሚ ፓርቲዎችና አንዳንድ የግል ሚዲያዎች ግንኙነታቸው «አባቱ ዳኛ ልጁ ቀማኛ» አይነት ነው። የዲሞክራሲያዊና ሰላማዊ የትግል መስመር መከተልን አይፈልጉም።

ይህ እንቅስቃሴ የዲሞክራሲያዊ ባህላችንን ከማሳደግ ይልቅ እየቀጨጨ እንዲሄድ የሚያደርግ እኩይ ተግባር ነው። እነዚህ ተቃዋሚ ፓርቲዎች በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ የሚያወጧቸው ፅሁፎች እና መግለጫዎችን ልብ ብሎ ላስተዋለው የዲሞክራሲን ባህል በንድፈ ሀሳብ ደረጃ እንኳን አያውቁትም እንዴ የሚያሰኝ ነው። እንዲህም ሆኖ የሥልጣን ጥማቸውን በአቋራጭ እውን ለማድረግ ያላቸውን ፍላጎት ከሚያራምዱት አቋም መረዳት ይቻላል።

የዳበረ የዲሞክራሲ ሥርዓት ጎልብቶና ዳብሮ የምናየው የፖለቲካ ፓርቲዎች የዲሞክራሲ እሴቶችን ሲያከብሩና ተረድተው ሲተገብሯቸው ነው። የዲሞክራሲ ፖለቲካ “ጨዋታም” እንደ እግር ኳስ ጨዋታ የራሱ ህጎች አሉት። ተዋንያኑ

በሙሉ ህጎቹን አክብረው እስከተጫወቱ ድረስ ያማረ ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ሊዳብር ይችላል። ካልሆነ ግን ውጤቱ በተቃራኒው ይሆናል።

እነዚህ ተቃዋሚዎችና ሚዲያዎቻቸው በባለፈው ምርጫ 97 የተለያዩ አመፅ በማነሳሳት ህገመንግሥቱን በኃይል ለመናድ የሞከሩትንና በቁጥጥር ስር የዋሉትን የእነ ወይዘሪት ብርቱኳን ሚደቅሳንና የሌሎች በነፃው የዳኝነት ሥርዓት የታዩትን ጉዳዮች ርካሽ የፖለቲካ ትርፍ ለማግኘት ሲሉ የሌለ ትርጉም በመስጠት ያራግቡታል።

ይህም ብቻ አይደለም። ከፍተኛ የመንግሥት ባለሥልጣናትን ለመግደል እና የህዝብ አገልግሎት ሰጪ ተቋማትን ለማውደም በማቀድ ወንጀል ተጠርጥረው ጉዳያቸው በህግ ማዕቀፍ እየታየ ስላለው ተጠርጣሪዎች “አልሰማንም አላየንም አናምንም” እያሉ ናቸው። ይህ የሚያሳየው ነፃ በሆነው የዳኝነት ሥርዓት ላይ ተጽእኖ ለማሳደር ያላቸውን ፍላጎት ነው።

በተጨማሪም አብዛኞቹ የተቃዋሚ ፓርቲዎች ለዲሞክራሲያዊ ጨዋታ ዝግጅት ስለማጣታቸው ማሳያ የሚሆነው በምርጫው ልንሳተፍም ላንሳተፍም እንችላለን በማለት በይፋ በሚዲያዎቻቸው በመለፈፍ ላይ መሆናቸው ነው። ይህ ድርጊታቸው ለዲሞክራሲ ሥርዓት ግንባታ አሉታዊ ተፅእኖ አለው። በተጨማሪም እነዚህ ተቃዋሚ ፓርቲዎች ለዲሞክራሲያዊ ውድድር ዝግጅትም ሆነ ብቃት እንደሌላቸው ያሳያል። የሀገሪቷንም አንድነት በመጠበቅ የተሻለ ፖሊሲና ስትራቴጂ በመቅረፅ ወደ ተሻለ የልማት ጉዳይ መምራት ስለማይችሉም ነው።

የተሻለና ሦስተኛ አማራጭ አለን የሚሉት ደግሞ የትኛውን መስመር እየተከተሉ እንደሆነ ለማወቅ አስቸጋሪ ነው። ለምሳሌ በአንድ ወቅት በፓርላማ ውስጥ መንግስት በዋጋ ንረት ምክንያት ተጎጅ ለሆኑ ህብረተሰብ ክፍል ድገማ ሊያደርግ ይገባል ብለው ሲከራከሩ በሌላ የፓርቲያቸው አቋም መግለጫ ደግሞ መንግሥት በምጣኔ ሀብት ውስጥ በምንም መልኩ ጣልቃ መግባት የለበትም ሲሉ ይደመጣሉ። የዲሞክራሲያዊ ጨዋታ ህጉንም በተመለከተ ግንቦት ላይ ስልጣኑን

በማንኛውም መንገድ መረከብ አለብን ሲሉ መስከረም ላይ ደግሞ ፓርቲያቸው በሰላማዊ መንገድ ብቻ እንደሚታገል ይገልጻሉ።

እንግዲህ በመግቢያዩ እንደገለፅኩት የእግር ኳስ ጨዋታ እንኳን ያማረና የሚወደድ ይህን ዘንድ የጨዋታውን ህጎች በምንም መልኩ ሳይሸራረፉ መተግበርና በእምነት መቀበልን ይጠይቃል። ይህንን የሚያደርጉት በብቃታቸው የሚተማመኑና በጨዋታው ህግ መሠረት አሸናፊ እንሆናለን ብለው የሚያምኑ ብቻ ናቸው።

የዴሞክራሲ አስተሳሰቦች እያደጉ እንዲሄዱ ለማድረግ የዴሞክራሲያዊ እሴቶች መኖር አስፈላጊ ናቸው። የተቃዋሚ ፓርቲዎች «የሀገሪቱን ህጎች በማክበርና በመቀበል ለዴሞክራሲያዊ ውድድር ዝግጁ ናችሁ?» ተብለው ቢጠየቁ በቂና ትክክለኛ መልስ ያላቸው አይመስለኝም።

ቸር ይግጠሙን!